

Obec Ostředek

Zastupitelstvo obce na svém zasedání dne 27.1.2010 schválilo a vydává:

SMĚRNICI PRO TVORBU A POUŽÍVÁNÍ OPRAVNÝCH POLOŽEK

Požadavek správného, úplného a věrného zobrazení předmětu účetnictví se rovněž promítá i v účtování opravných položek.

Opravné položky se vytvářejí k účtům majetku v případě přechodného snížení jejich ocenění v účetnictví, prokázaném na podkladě inventarizace majetku. Při inventarizaci se posuzuje výše a odůvodněnost vytvořených opravných položek. Výše opravné položky nesmí přesáhnout výši ocenění majetku, k němuž je opravná položka tvořena.

Opravné položky jsou vytvářeny zejména za účelem opatrného zobrazení rozvahových položek k datu účetní závěrky. Pokud pomine důvod pro snížení hodnoty, opravná položka se zruší. Opravná položka má pasivní nebo nulový zůstatek, tvoření opravné položky na zvýšení hodnoty aktiv je zakázáno. Při likvidaci /rušení/ opravné položky je možno účtovat jen do její původní výše, účet opravných položek nesmí mít aktivní zůstatek.

„Při zpracování této směrnice se naše účetní jednotka řídila doposud známými informacemi z MF, podle kterých se tvorba opravných položek bude v roce 2010 týkat pouze opravných položek k pohledávkám. V případě, kdy se objeví informace jiná, bude směrnice odpovídajícím způsobem aktualizována.“

Při tvorbě opravných položek postupuje naše účetní jednotka podle § 65 Prováděcí vyhlášky. Řídí se přitom těmito závaznými pravidly:

- Dojde-li k významnému přechodnému **snížení hodnoty majetku** účetní jednotky, účtuje se o tomto účetním případě bez zbytečného odkladu. Za významné se považuje více než 10% snížení hodnoty tohoto majetku.
- Opravné položky se nevytvářejí u majetku, který se:
  - oceňuje (podle § 27 ZoÚ) reálnou hodnotou nebo ekvivalencí (protihodnotou),
  - oceňuje ve výši 1 Kč [podle § 25 odst. 1 písm. k) ZoÚ].
- **V případě majetku, s výjimkou pohledávek**, se tvoří opravná položka ve výši přechodného snížení hodnoty tohoto majetku.
- **V případě pohledávek** se tvoří opravná položka ve výši 10 % za každých ukončených devadesát dnů po splatnosti dané pohledávky. V případě, kdy jsou již k 1.1.2010 pohledávky více jak 90 dní po splatnosti, vytvoří se opravná položka ve vztahu k období do 31.12.2009 zápisem 406/194, neboť jde o změnu metody.
- Účetní jednotka využívá možnosti tvorby daňově účinných opravných položek k pohledávkám podle Zákona o rezervách (*viz dále*).

Tvorba a zvýšení opravných položek se účtuje prostřednictvím příslušného účtu nákladů (556), s analytickým členěním pro daňové účely. Protiúctem je příslušný účet majetku (účetové skupiny 15, 16, 17, 18, 19). V rozvaze se opravné položky vykáží ve sloupci „korekce“ příslušného účtu majetku.

Snížení popřípadě zrušení opravné položky se účtuje opět prostřednictvím příslušného účtu nákladů (556).

Před případnou tvorbou opravných položek a také v případě promlčených pohledávek rozhodne účetní jednotka o jejich odpisu způsobem viz **dále ad 2/**.

Tvorba opravných položek podle ZoR (Zákona o rezervách) a jejich rušení ovlivní daňový základ účetní jednotky v souladu se zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (ZoR), v platném znění (pro rok 2010 po novele zákonem č. 278/2009 Sb.).

V případě, že k pohledávce lze tvořit daňově účinnou opravnou položku podle ZoR, postupuje účetní jednotka způsobem popsaným **dále ad 1/**.

1) Tyto opravné položky na pohledávky vzniklé v rámci hospodářské činnosti se tvoří jako:

a) daňově uznatelné opravné položky k nepromlčeným (neuhrazeným) pohledávkám se splatností po 31.12. 1994,

b) daňově uznatelné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,

c) daňově uznatelné jednorázové opravné položky k nevýznamným pohledávkám.

Opr. položky dle bodů a) a b) se tvoří dle příslušných ustanovení Zák. o rezervách 593/92 Sb., (ZoR), v platném znění. Dle ZoR se opravné položky tvoří k „rozvahové hodnotě nepromlčené pohledávky“, tj. k pohledávce, která je v účetnictví zavedena na rozvahových účtech ve své jmenovité hodnotě, případně v pořizovací ceně. Opravné položky se netvoří k smluvním úrokům a pokutám, poplatkům z prodlení a penále (tj. příslušenství pohledávky), dále je nelze tvořit zejména k pohledávkám z titulu cenných papírů, úvěrů, půjček, ručení, záloh. Opravné položky není rovněž možno tvořit k souboru pohledávek. V souladu s novelou zák. č. 669/04 Sb. lze opravné položky tvořit pouze k pohledávkám, o kterých bylo při jejich vzniku účtováno ve výnosech a příjem z nich nebyl příjmem osvobozeným od daně z příjmů.

ad a) Tyto opravné položky se tvoří v souladu s výše zmiňovaným Zák. o rezervách takto:

U pohledávek splatných po 31.12. 1994 se tvoří opravná položka v souladu s novelou Zákona o rezervách Zákonem č. 261/07 Sb. takto:

a.1) pokud uplynulo od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky, jejíž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku nepřesáhne částku Kč 200 000,-, více než:

a.1.a) 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky

a.1.b) vyšší opravné položky k těmto pohledávkám do Kč 200 000,- je možno tvořit, pokud naše obec zahájila rozhodčí, soudní nebo správní řízení proti dlužníkovi, tohoto řízení se řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva a pokud od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené hodnoty pohledávky.
- 18 měsíců, až do výše 50 % rozvahové hodnoty pohledávky
- 24 měsíců, až do výše 66 % -"
- 30 měsíců, až do výše 80 % -"
- 36 měsíců, až do výše 100% -" .

a.2) Opravné položky k pohledávkám, jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku přesahuje částku Kč 200 000,-, je možno tvořit, pokud naše obec zahájila rozhodčí, soudní nebo správní řízení proti dlužníkovi, tohoto řízení se řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva a pokud od konce sjednané lhůty splatnosti pohl. uplynulo více než:

- 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky
- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené hodnoty pohledávky.
- 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky
- 24 měsíců, až do výše 66 % -"
- 30 měsíců, až do výše 80 % -"
- 36 měsíců, až do výše 100% -" .

Opravnou položku ve výši 20 % vytvořenou k pohledávce, jejíž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku přesáhla částku Kč 200 000,-, do konce zdaňovacího období započatého v roce 2007, není třeba rozpouštět pouze z důvodů, že daná pohledávka není aktivně vymáhána. Společná pravidla pro tvorbu opravných položek v případech a.1) a a.2):

Tyto opravné položky není možno tvořit na pohledávky

- již odepsané na vrub výsledku hospodaření
- vzniklé za společníky, akcionáře, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- vzniklé mezi spojenými osobami a osobami blízkými.

Opravná položka se zruší, pokud:

- pominou důvody pro její existenci (např. v důsledku úhrady) nebo
- pohledávka, k níž byla opravná položka vytvořena, se promlčela,
- popřípadě nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky považuje za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ZDP (např. podle § 24 odst. 2 písm. y ZDP).

ad b) Na pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení se při dodržení ustanovení ZoR, § 8 odst. 1 tvoří opravná položka ve výši 100% rozvahové hodnoty nepromlčené pohledávky.

Důležitou podmínkou je zejména:

- pohledávka musí být přihlášená [změna novelou č. 216/2009 Sb.] od zahájení insolvenčního řízení do konce uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku (nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců), příp. pokud soud s rozhodnutím o úpadku spojí rozhodnutí o povolení oddlužení, je lhůta k přihlášení pohledávek jen 30 dnů; byla-li povolena reorganizace, postačí, že dlužník správně uvedl věřitelovu pohledávku v seznamu svých závazků vytvořeném podle insolvenčního zákona
- daňově účinným nákladem je tvorba této opravné položky v období, za které se podává daňové přiznání, v němž byla přihlášená.

Vytvořené opravné položky se zruší podle výsledku insolvenčního řízení, event. v případě legálního popření této pohledávky. Při účtování opravných položek podle a) a b) v obou výše uvedených případech se postupuje, v souladu s ČÚS, následovně:

- na účtu odběratelů se vyčlení neuhrazené faktury u pohledávek představujících riziko, že nebudou zaplacený, na samostatný analytický účet
- tvorba opravné položky se účtuje dle výše uvedených možností účetním zápisem 556/19x /při analytickém odlišení tvorby dle bodu a) a dle bodu b)/ . Výše opravné položky nesmí překročit výši pohledávky
- při možnosti vytvořit vyšší opravnou položku /po uplynutí časového intervalu/, se původní opravná položka, např. ve výši 20%, rozpustí zápisem 19x/556 a vytvoří nová opravná položka ve výši 33% zápisem 556/19x, případně se pouze dotvoří rozdíl (zápisem 556/19x)
- případná úhrada těchto faktur se sleduje v saldokontu a v případě úhrady takovéto faktury /na kterou se tvoří opr. položka/, se musí úhrada zúčtovat na stranu D příslušné analytiky účtu odběratelů, souvztažně s běžným účtem. Hned následně dochází k rozpuštění opravné položky ve výši uhrazené faktury do výnosů zápisem 19x/556
- pokud již došlo k vytvoření 100%ní výše opravné položky, účetní jednotka prověří možnost odpisu takové pohledávky, viz bod 2/ dále
- pokud uhradí dlužník v insolvenčním řízení pouze částečně svoji pohledávku a zanikne, postupuje účetní jednotka způsobem ad 2), tj. odpisem neuhrazeného zbytku pohledávky. Za obdobných podmínek [jako ad a) a ad b)] se tvoří opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh podle § 8b ZoR (zajištění celního dluhu), a to:
  - do výše hodnoty pohledávky odpovídající provedené úhradě celního dluhu,
  - pokud ručitel dluh za dlužníka splnil v době splatnosti určené celními orgány.

ad c) daňově uznatelné opravné položky (ve výši 100 % hodnoty pohledávky)

k nevýznamným pohledávkám tvoří obec v případě, že pohledávka je po splatnosti více než 12 měsíců, na pohledávku nejsou tvořeny jiné opravné položky (např. dle bodu a)+b) směrnice), rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství nepřesáhne Kč 30 tis. a tutéž hodnotu nepřesáhne celková výše pohledávek za zdaňovací období vůči témuž dlužníkovi (u kterých se tvoří tento druh opr. položek). Při dodržení výše uvedených omezení tvoří tedy obec v průběhu zdaňovacího období tyto opravné položky za všechny dlužníky, jejichž souhrnná výše pohledávek ve zdaňovacím období nepřekročí Kč 30 tis. Tyto opravné položky rovněž nelze tvořit na pohledávky vzniklé vůči za „vlastníky společností“ za upsaný vlastní kapitál a mezi „spojenými osobami“.

Tyto opravné položky nelze tvořit v období, které by nebylo pro účely ZoR vymezeno jako zdaňovací období.

Vedení samostatné evidence o tvořených opravných položkách podle § 8c ZoR, kterou zákon vyžaduje, plní účetní jednotka prostřednictvím operativní evidence.

2) Odpis „nedobytné“ pohledávky

Účetní jednotka postupuje při odpisu „nedobytné“ pohledávky podle následujících pravidel:

a) Došlo-li v daném účetním období k situacím popsaným v § 24 odst. 2 písm. y) body 1 až 6 ZDP, tj. v případě pohledávek, o kterých při jejich vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen, a současně lze u daných pohledávek uplatňovat daňové opravné položky podle ZoR,

- 1. soud zrušil konkurz dlužníka, protože majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
- 2. dlužník je v úpadku nebo mu úpadek hrozí, a na základě výsledků insolvenčního řízení nedošlo k uspokojení pohledávek nebo jejich částí,
- 3. dlužník zemřel, a pohledávky nemohly být uspokojeny (zcela nebo částečně) ani vymáháním na dědicích dlužníka,
- 4. dlužník - právnická osoba - zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou (§ 23 odst. 7 ZDP),
- 5. na majetek dlužníka, ke kterému se dané pohledávky vážou, je uplatňována veřejná dražba, a na základě výsledků této dražby nebyly pohledávky zcela nebo částečně uspokojeny,
- 6. majetek dlužníka, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a na základě výsledků provedení této exekuce nebyly pohledávky zcela nebo částečně uspokojeny,

účetní jednotka odepíše předmětné pohledávky nebo jejich neuhrazenou část do nákladů, přičemž provedený odpis pro účetní jednotku bude daňově účinným nákladem.

b) V případě, kdy je vytvořena daňová opravná položka k pohledávce, a to ve výši 100 % neuhrazené hodnoty pohledávky anebo sice ve výši nižší, ale vyšší opravnou položku již nepůjde tvořit z důvodů možného promlčení, účetní jednotka odepíše neuhrazenou část pohledávky do nákladů. V tomto případě je podle § 24 odst. 2 písm. y) poslední odstavce ZDP:

- daňově účinným nákladem odpis pohledávky do výše vytvořené daňové opravné položky k dané pohledávce a
- zbylá část odpisu není daňově účinným nákladem.

c) V případě ostatních pohledávek účetní jednotka rozhodne o odpisu takových pohledávek, které jsou promlčeny. V tomto případě nelze částku odpisu považovat za daňový náklad. Odpis pohledávek podle předešlého se provede odúčtováním neuhrazené částky pohledávek do nákladů zápisem 557/311. Daňový režim takto vzniklých nákladů je popsán v předchozím. V případě, kdy k odepsaným pohledávkám byly vytvořeny opravné položky, tyto opravné položky se zruší proúčtováním ve prospěch příslušného nákladového účtu. Jednalo-li se o opravnou položku, jejíž tvorba nebyla daňově účinným nákladem, je i zrušení výnosem, který neovlivní základ daně. V případě, kdy je rušena opravná položka vytvořená podle ZoR (tedy její tvorba byla daňově účinným nákladem), její zrušení je výnosem, který ovlivní základ daně.

Odepsané pohledávky účetní jednotka převede do operativní evidence a v ní je nadále sleduje. V případě pozdější úhrady pohledávky evidované pouze v této operativní evidenci účetní jednotka zaznamená příjem úč. zápisem a uhrazenou část vyřadí z podrozvahové evidence. Výnos na účtu (231/643) je výnosem, který ovlivní základ daně.

3) Opatření přijímaná k prevenci vzniku „nedobytných“ pohledávek:

- a) U každého nového partnera je požadována zpočátku úhrada předem, jsou zjišťovány informace o platební kázní vůči jiným dodavatelům, případně jsou požadovány (u větších dodávek) zajišťovací instrumenty – pojištění pohledávky u komerční pojišťovny, akreditiv, bankovní záruka, směnka, ručení třetího subjektu.
- b) V případě vzniku pohledávky po splatnosti se řídí účetní-odběratelé následujícím standardizovaným postupem:
  - a. pokud je pohledávka 10 dní po splatnosti, je telefonicky urgována
  - b. pokud je pohledávka 20 dní po splatnosti, je zaslána I. upomínka
  - c. pokud je pohledávka 35 dní po splatnosti, je zaslána II. upomínka
  - d. pokud je pohledávka 50 dní po splatnosti, je předána k vymáhání komerčnímu právníkovi, vč. plné moci k zahájení soudního řízení

Současně s vystavením II. upomínky vyhotovuje účetní-odběratelé i „penalizační fakturu“ za dobu, po kterou jsou dlužné pohledávky po splatnosti. Smluvní sankce, kterou účetní jednotka uplatní, závisí na tom, zda je daný smluvní vztah založen na občanskoprávních vztazích anebo obchodněprávních vztazích, a také na existenci či neexistenci ujednání o sankci přímo ve smlouvě. V případě smluvní sankce:

a) v občanskoprávních vztazích (podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku - ObčZ) lze aplikovat

- smluvní pokutu podle §§ 544 až 545 ObčZ (předpokládá písemné ujednání o výši nebo písemné stanovení způsobu jejího určení),

- úrok z prodlení podle § 517 ObčZ (výše dána § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb. ve výši roční repo sazby ČNB zvýšené o 7 procentních bodů) a

- poplatek z prodlení podle § 723 odst. 2 ObčZ (je podle § 2 nařízení vlády č. 142/1994 Sb. ve výši 2,5 promile dlužné částky za každý den prodlení, nejméně však 25 Kč za každý i započatý měsíc prodlení),

b) v obchodněprávních vztazích (podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku - ObchZ) lze aplikovat

- smluvní pokuta podle §§ 300 až 302 ObchZ (měla by být sjednána ve smlouvě) a

- úrok z prodlení podle § 369 ObchZ (dlužník je povinen úrok uhradit podle smlouvy, a není-li ve smlouvě toto ustanovení, vychází se z občanského práva).

Smluvní sankce jsou účtovány předpisem 311/641, přičemž výnos ovlivní základ daně až v období, kdy je smluvní sankce uhrazena.

Dne 27. 1. 2010

starosta